

ישיבת עזרת

שנת הקהל

פרשת ראח • גליון 194 • ה'תשפ"ג

יוצא לאור על ידי בית המדרש "החיים והשלום" בני-יודק

בתג המחרי"ל משנננס אלוף בשפותנ אדם אגרת לחברו צריף לרמו בהתחלתו שמבקש עליו לשינה טובה ותפיתם.

(דקשות מהרי"ל הלכות ימים נוראים. הובא ב"אליה רבה", "מטה אפרים", "באר היטב", "כף החיים" ועוד)

מקדשת אבותינו זכינו לקדושתינו

באנשי שכנוע ומאוישים הנחשבים למורמים מעם ומלמדים שקוראים תגר על הנהגת אביו המלך. נאפילו מתוך הארמון עלולים לצרוץ בני משפחה שמעודו, שיפתו את בן המלך לעזב ולהשתחרר מגנוני המלוכה, כמו פן יש לשמרו מפני השפעת הרב, מאוכלוסיות אחרים מורדים שקוראים תגר על הנהגת אביו, ועל ידי המבדקים שערכו לו בעבר, יצליח לסרב לכל מורד ולהוכיח את נאמנותו ואהבתו לאביו המלך.

תכונות אלו קנמות בכל יהודי. הן מהיותנו כבנים וצאצאים לאבותינו הקדושים עליהם השלום, שבשעה שכל העולם התכחש לאמונת השם, דבקו הם בבורא יתברך ופרסמו את שמו יתברך בכל העולם במסירות נפש, ובזכותם נבחרנו אנחנו - צאצאיהם, וזכות זו הביאה אותנו לזכות גם בעצמנו, לקבל מהשם יתברך מצוות מיוחדות כיאה לעם הנבחר - גנוני מלוכה שאינם קימים אצל שאר בני אדם. כמו פן משחר ילדותנו נצטיינו לעסק בדברי תורה, בחקמתו של הבורא יתברך, דבר האסור לנכרים שאינם ממשפחת המלוכה, שאינם נחשבים לבניו של מלך העולם המקום ברוך הוא.

וכך נאמר בפרשתנו (יד, ב) "כי עם קדוש אתה לה' אלקיך, ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה מפל העמים אשר על פני האדמה", ופרש רש"י "כי עם קדוש אתה - קדושת עצמך מאבותיך ועוד ובך בחר ה'".

הישכם אהבים

ובדומה למבדקים שעוברים בני המלכים כדי להגביר בהם את החבור למלכה, גם ישראל עוברים נסיונות, שנועדו להביאם לדבקות בבורא ית"ש. והנסיונות מגוונים, פעם ההסטה באה בדמות נביא הנחשב בעיני רבים ומורם מעם, שמבקש להדיח את היהודי מאמונת השם יתברך (יג, א-ו). שעל מטרת נסיון זה נאמר בתורה (יג, ד) "פי מנסה ה' אלקיכם אתכם, לדעת הישכם אהבים את ה' אלקיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם". ופעם זה הנסיון בא על ידי יהודי כמוהו, בשר מבשרו, שגלפד במלכת הציצר הרע והפך לשלוחו ללכוד גם יהודים טובים ברשת השטן להעבירם על דתם, שיש לראות במסיט כזה או אחר אויב ושונא מהסוג הגרוע ביותר (יג, ו-י).

הבורא ית"ש נטע בטבע האדם, רצון ותשוקה להמשיך את שושלת אבותיו; האב מעדיף את בנו על פני אחרים, גם אם הם מקשרים יותר, ביודעו שהבן הוא ממשיכו. גם בנים מעדיפים לרשת את מקום אביהם, ומהדגמות הבולטות והמפורות ביותר לענין זה היא השררה, שבנים יראו נכונות לותר על שררות גבוהות יותר, בשביל ירושת אביהם. ואף שבנהג רב ככל המדינות בעולם ומימי עולם, מלכים ומנהיגים מוריישים פתריהם לבניהם, לא פעם נדרשו יורשי הפתר למאמצים כבירים כדי לשבת על כס אבותם. מהתבוננות בדברי ימי המלכים בראי הדורות עולה, שהמניע היחיד היה: להיות הממשיך. לא השגת רוחים ממוניים, שנה יכלו להשיג בדרכים קלות ופשוטות יותר ואדרבה, המשא לכבוש הכתר אלץ אותם להפרד ממרביית הונם. גם לא תאנת שלטון גרידא, שפן רבים מהם היו מאז ומעולם שליטים על מקומם. זאת ועוד, עבדות רבות מספרות על בני מלכים שבמהלך חייהם דחו שלטון ומלוכה על מדינות רבות, אף גדולות מזו של אבותיהם [כגון, מהיותם חתנים אצל מלכים ושליטים, הצע לחתן לרשת את חותנו, מהיות פת המלך יורשת יחידה] ואף על פי כן, כאשר מדבר במקום אבותם, התאמצו ביתר שאת וביתר עז לקחת את המלוכה. ועל אף שלשם כך יהא עליהם ולשנות את סדרי חייהם מכפי שהרגלו עד כה ומקלל זה ויתור על מנעמי החיים התפשטים, ועוד ותורים מפליגים, הפל שנה וכל מחיר אינו יקר ואינו משתנה לרצון הנפש להיות הממשיך. עם זאת, דעת לנבון נקל, שעם כל הרצון הכביר שיש לבן לשבת על מקום אבותיו, עליו להיות גם ראוי לזה. על פן, משחר ילדותם מקנים לבני המלכים חנוך מעלה יותר משאר האזרחים, ומטילים עליהם משימות מיוחדות בהתאם לחקים מיוחדים של גנוני מלוכה, ועליהם לצבור ידע רב בתחומים שונים הנוגעים לממלכה, וכל פיוצא בזה שישכירו אותם להנהיגה כבא העת.

כחלק מסדרת החנוך שעוברים בני המלכים, הם נסיונות; מפעם לפעם ידרשו לפעולות ולתרגילים מיוחדים, שמטרתם לחזק את נאמנותם לדרך אבותיהם ולחסן אותם מפני חשיפות מסכנות של בגידה בזמן אמת. עליהם להשמר מהשפעת רעיונות בוגדנים, שמקורם

מחפסר הקדוש

"זרע שמשון"

לרבי שמשון חיים נחמני זיע"א

איש כמתנת ידו בכרבת ה' אלקיך וכו'. יש לדקדק אמאי איצטרך מלת "איש" ומהו הכפל של "כמתנת ידו בכרבת ה' אלקיך", ועוד למה התחיל בלשון נסתר ואח"כ בלשון נמצא. וי"ל לפי שיש בעולם ב' מיני אנשים, יש מי שמואלו גרם לו שנתנו לו מן השמים עשר ונכסים וכבוד יותר מהצריך לו למחיתו ולמחית אנשי ביתו, וזה נקרא לזה מן המקום שהרי נתתיב למקום כמה שנותן לו יותר מצרכיו, ויש מן אחר של אנשים שלא נתן להם הקב"ה רק מעט מזער כדי היותם בצמצום, וזה לא נקרא כ"כ חיב ומשעבד בשביל ממונו למקום, שהרי אדרבא כבר נתתיב המקום לתן לו דין מחיתו, דכתיב "נתן להם לכל בשר", וכתיב "ומשביע לכל חי" וכו', ונגד המון השני אמר "איש כמתנת ידו", לפי שנקרא איש, דהינו גביר ואדון כמו "איש נעמי", שהרי אין לו רק כדי מחיתו וספוקו ואינו לזה ונכסיו אינם משעבדים, וזה יתן כפי מתנת ידו ולא כפי נכסיו, שהרי לא נתתיבו, אמנם פנגד המון הראשון שנקרא לזה ונכסיו נתתיבו, על זה אמר "בכרבת ה' אלקיך", ואמר בלשון נמצא, מפני שמי שלזה מחברו הפלחה בותבו על פנקסו ונפר ידוע, ועל זה אמר "בכרבת ה' אלקיך". מה שאין פן המון השני, שאין לו שם, לפי שאינו פתוב בספר של הפלחה, וכן הוא האמת שהעשירים נודע שמם בשערים, מה שאין פן העניים, דאכב הנוואתא - נפישו אחי ויברחמי וכו' ואבב בזיוני - לא אחי ולא מרחמי. ונברי היבא מיבדק? (שבת לב ע"א) ופרש"י "לפתח חתנות, שמתלקים בו מזונות ויש שם עשר, הרבה אחים והרבה אוהבים יש, הכל נעשים אוהבים. מרחמי - אוהבים" ע"ש עוד.

באוכלוסיה של עיר שלמה שחפצים להסיט ולהדיח את היהודי מדרך השם. העמידה בפנתויים אלו מעידה על היותנו בנים למקום, ולאחר עניני העמידה בפרשיות המסיטים והמדיחים, נאמר מיד (ה, א-ב) "בנים אתם ה' אלקיכם" וגו', "כי עם קדוש אתה" וגו'. ולעיל הבאנו מפרוש רש"י על פסוק זה, שכפי הנראה מקור הדברים בספרי בפרשתנו (פסקה מה) עין שם הרחקה בזה, ונעתיק קטע קטן מהספרי שם "ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים - מלמד שכל אחד ואחד מישראל לפני הקדוש ברוך הוא ככל אמות העולם". ויהיו הדברים והתועלת מהם לעלוי נשמת מרת אמי שושנה בת טובה עליה השלום הכ"מ, רוח השם תניחנה בגן עדן עם שאר מנוחי ישראל. אמן פן יהי רצון. משיחות הפגידים שליט"א

שבת מברכים חדש אלול

יקרת התורה ורצון התשובה

פרשתנו – פרשת ראה תהא תמיד השבת מברכים לחדש אלול. ואמרו צדיקים, שהמילה שמח בהטיות שונות – "ושמחתם", "ושמחה", "שמח" (ב פסוקים ז, יב, יח; יד, טז; טז פסוקים יא, יד, טו) מופיעים בה בתדירות גבוהה יותר מכל פרשה אחרת. ומסבירים בזה לרמז לאדם לקדם בשמחה את חדש אלול הקדוש, שענינו קרבת אלקים מתוך רחמים וסליחות, על דרך הרמז המפרסם בראשי תבות השם אלול – א'ני ל'ודי ו'ודי ל'.
הדוד מבטא את האהוב שרואה רק את הטוב והיפה בגן המשפחה. ואף כי אמנם אין כאהבת ההורים לבניהם גבוהה יותר משאר קרובים, אך דוקא משום כך, מהיותם אוהבים ביותר, בוחנים אותם מכל צדדי, לרבות גם צדדים הטעונים תקון, ומדאגה אמתית לעתידם, נאלצים גם ליסורם, כדי לחנכם ולהדריך בדרך הישרה. לא כן הדוד, שכאמור רואה רק את הטוב בגני המשפחה.

בין אהבת האב לאהבת הילד

ועל דרך זה נראה לומר שחדש אב מבטא את אהבת השם יתברך מבחינת אהבת האב לבנו, שכדי להדריכו בנתיבות הטוב והישר, נוהג עמו גם במדת הדין. ולכן לאחר שקבלנו את הנהגת הדין של אבינו מלכנו בחדש אב ולא מאסנו במוסרו ולא קצנו בתוכחתו, מגיעה הנהגת הדוד, שכאמור, רואה באהוביו רק את צד טוב ויפה. וידועים דברי בעל התניא זיע"א שבהחדש אלול המלך בשדה, דהינו, כפי שמסבירים, בחדש זה נתנת אפשרות גם לאלו שבחינת "העם שבשדות" להתקרב להשם יתברך במאד מאד. ואין לה טובה ושמחה גדולה יותר מאשר קרבת אלקים לי טוב.

קופסיקיים למעט בשמחה

ועל דרך זה נראה להוסיף עוד לפרש השמחה שמתחלת בפרשה זו, כי הנה אמרו חז"ל במשנה "משנכנס אב ממעטים בשמחה". ומשום כך נפסק בשלחן ערוך (תקנא, א), שיהודי שיש לו דין ודברים עם גוי, ישתמט ממנו בימים אלו, משום רע המזל, עין שם. ונחלקו הפוסקים עד מתי חלים הדינים הנוהגים מחמת מעוט השמחה (עין קבוצ השיטות ב"כף החיים" שם אות ג) ולכולי עלמא בחדש אלול מטיב המזל ופוסקים לנהג במעוט שמחה. ועל פי זה נראה שרובי השמחה הנזכר בפרשה בא לרמז שמעתי אין למעט בשמחה.

הקשר בין אלול לאדר

ואולי על דרך זה אפשר לומר שבחינת אלול הוא בחינת "מרבין בשמחה" שנאמר בחדש אדר. ובגלגל השנה, חדש אלול הוא מול חדש אדר. ומצינו מגבילות נוספות בין חדש אלול לחדש אדר – בשניהם עת רצון לתשובה (עין "שפת אמת" לקוטים לראש חדש אדר); ושניהם מכינים לתחלת השנה, אלול לראש השנה ואדר לחדש ניסן שהוא ראש החדשים; [ולסדר חדשי השנה לפי הפרצוף, כמובא במקבילים, אלול ואדר הם כנגד החטם. ואין כאן מקום להאריך] ועוד כהנה דמוים ומגבילות בין ב' חדשים אלו.

הפנח להציל

כתבו המקבילים (עין "מגלה עמקות" אפן קז) שעשו רצה לקחת לעצמו את חדש אלול, ויעקב אבינו עליו השלום לא הניח לו וחסף זאת ממנו (ועין עוד בזה הקדוש פרשת יתרו עח ע"ב). ואולי על דרך מעשה אבות סימן לבנים, נתן ללמד מכך שלח התשובה בחדש זה מסגל לחטוף מהחיצונים מה שנגלקח מאתנו. (ועין "מגלה עמקות" פרשת בלק במדבר כג, כא) ויש עוד להאריך בזה.

ישמח לב מבקשי ה'

ונראה להעיר, שעקר השמחה, משום שבהחדש זה מבקשים את השם יתברך בסליחות ובהכנת הלב, ונאמר (תהלים קה, ג; דברי הימים א-טז, י) "ישמח לב מבקשי ה'". והבאנו בעבר מדברי רבי ליבוש מאפעלי זיע"א (על פי "שיח שרפי קודש" ערך שמחה אות י) שדיק מהלשון "מבקשי", שבשונה משאר ענינים שהשמחה היא רק במציאה ולא בחפוש ובבקשה, במבקשי השם בעצם הבקשה יש שמחה. והיה רצון שנזכה לקבל את חדש אלול הקדוש באהבה וביראה, בשמחה וברצון, בחדות הלב ובתשובה שלמה.

הגיש ח'שה אלה"ש. ט"ל (050.4125671)

שבת שחרים ומברך

סגולה סגולות לעם סגולה • יצועות לעם נוצע פרה

סגולות במסכת קדושין

בשבוע הבא יחלו המוני בית ישראל בלמוד מסכת קדושין הרוצה לזכות בזיווג הגון... ילמד את מסכת קדושין ומסכת בתובות, וכן את הלכות קדושין וכתובות ("אגורי יחזקאל" וספר "צאן יבוא עזרי" משם הפעשים). "קדושין מזרז את זיווגו של האדם" ("אגף כתב").
מסגל גם לשדכנים – "הרב הקדוש רבי אברהם שלום מסטראפקוב זצוק"ל היה מתמיד מאד בלמוד מסכת קדושין, ואמר שלמוד דברי התנאים והאמוראים שעסקו בעניני קדושין הוא סגולה להמציא זיווגים אמתיים בנגל ולסלק את המקורבים המועבים את הזוגים". וקצין "דברי שלום" דף ס"ד. נעתק מגיליון "עלי שושנים" (שבועות התשע"ג). עוד ראה בגיליון ה"ל משם "אסיפת מכתבים" (מכתב קמה) עצה (מהאדמו"ר מ"תולדות אהרן") תועלת גדולה בלמוד פרק ראשון במסכת קדושין לקיים מצות כבוד אב ואם, עין שם. בספר מיילי דהסידותא (פרק ז' אות טו) "מסכת קדושין – סודות נפלאים בינינו לבין השם ית'".

נפלאות הבורא ית"ש מה רבו מעשיך הי כולם נחמנה עשית

למה לחלק מהחיות והבהמות יש קרנים?

הבורא ית"ש ברא קרנים לחלק מבעלי החיים שישעו להם בשמושים רבים; הקרנים מסייעים לבעלי חיים הטהורים והנרדפים להגן על גופם. ככלי נשק נגד הטורפים. הקרנים גם מסייעים לבעלי החיים להתחפר ולגרש זבובים ותולעים הנושכים בהם. (על פי ספר חסידים סימן תקפט ועוד)

הזדמנות לצבר זכיות!

בקבץ 'הבאר' מובא (שנה טו דף מז), וזה לשונו: מפי הרה"צ רבי יעקב משה מקאמאנא זצ"ל שקבל מהמגיד הקדוש מטרוסק זי"ע שקבל מזקנו מטשערנבול זי"ע, שקבל מהבעש"ט הקדוש זי"ע, שקבל מרבו אחיה השילוני, שמט"ו באב עד ראש השנה, כל פעם שאחר מברך לחברו בכתיבה וחתומה טובה, כמספר הזה יהיו לו מליצים טובים בשמים אשר ילמדו עליו זכות כשיגיעו ימי ראש השנה. וסיים הרה"ק מקאמאנא זי"ע: ואני הוספתי כי "חמשה עשר באב" גימטריא "כתיבה וחתומה טובה". עכ"ל.